

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw I

Zadanie I.

Wpływ II wojny światowej na psychikę człowieka. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów kultury.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Wisławy Szymborskiej *Identyfikacja*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Identyfikacja

Dobrze, że przyszedł – mówi.
Słyszałaś, że we czwartek rozbił się samolot?
No więc właśnie w tej sprawie
przyjechali po mnie.
Podobno był na liście pasażerów.
No i co z tego, może się rozmyślił.
Dali mi jakiś proszek, żebym nie upadła.
Potem mi pokazali kogoś, nie wiem kogo.
Cały czarny, spalony oprócz jednej ręki.
Strzępek koszuli, zegarek, obrączka.
Wpadłam w gniew, bo to na pewno nie on.
Nie zrobiłby mi tego, żeby tak wyglądać.
A takich koszul pełno jest po sklepach.
A ten zegarek to zwykły zegarek.
A te nasze imiona na jego obrączce
to są imiona bardzo pospolite.
Dobrze, że przyszedł. Usiądź tu koło mnie.
On rzeczywiście miał wrócić we czwartek.
Ale ile tych czwartków mamy jeszcze w roku.
Zaraz nastawię czajnik na herbatę.
Umyję głowę, a potem, co potem,
spróbuję wyspać się z tego wszystkiego.
Dobrze, że przyszedł, bo tam było zimno,
a on tylko w tym takim gumowym śpiworze,
on, to znaczy ten tamten nieszczęśliwy człowiek.
Zaraz nastawię czwartek, umyję herbatę,
bo te nasze imiona przecież pospolite –

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw II

Zadanie I.

Literackie modele życia rodzinnego. Scharakteryzuj wybrane przez siebie przykłady i ustosunkuj się do nich.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Wisławy Szymborskiej *Listy umarłych*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Listy umarłych

Czytamy listy umarłych jak bezradni bogowie,
ale jednak bogowie, bo znamy późniejsze daty.
Wiemy, które pieniądze nie zostały oddane.
Za kogo prędko za mąż powychodziły wdowy.
Biedni umarli, zaślepieni umarli,
oszukiwani, omylni, niezgrabnie zapobiegliwi.
Widzimy miny i znaki robione za ich plecami.
łowimy uchem szelest dartych testamentów.
Siedzą przed nami śmieszni jak na bułkach z masłem
albo rzucają się w pogoń za zwianymi z głów kapeluszami
Ich zły gust, Napoleon, para i elektryczność,
ich zabójcze kuracje na uleczalne choroby,
niemądra apokalipsa według św. Jana,
fałszywy raj według Jana Jakuba...
Obserwujemy w milczeniu ich pionki na szachownicy
tyle że przesunięte o trzy pola dalej.
Wszystko, co przewidzieli, wypadło zupełnie inaczej,
albo trochę inaczej, czyli także zupełnie inaczej.
Najgorliwsi wpatrują się nam ufnie w oczy,
bo wyszło im z rachunku, że ujrzą w nich doskonałość.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw III

Zadanie I.

Moralne dylematy bohaterów literackich. Odwołując się do wybranych tekstów kultury, określ ich przyczyny i konsekwencje podjętych wyborów.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Władysława Broniewskiego *Ballady i romanse*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Ballady i romanse

"Słuchaj, dziewczeczko! Ona nie słucha...
To dzień biały, to miasteczko..."
Nie ma miasteczka, nie ma żywego ducha,
po gruzach biega naga, ruda Ryfka,
trzynastoletnie dziecko.

Przejeżdżali grubi Niemcy w grubym tanku.
(Uciekaj, uciekaj, Ryfka!)
"Mama pod gruzami, tata w Majdanku..."
Roześmiała się, zakreśliła się, znikła.

I przejeżdżał znajomy, dobry łyk z Lubartowa:
"Masz, Ryfka, bułkę, żebyś była zdrowa..."
Wzięła, ugryzła, zaświeciła zębami:
"Ja zaniosę tacie i mamie."

Przejeżdżał chłop, rzucił grosik,
przejeżdżała baba, też dała cosik,
przejeżdżało dużo, dużo luda.
każdy się dziwił, że goła i ruda.

I przejeżdżał bolejący Pan Jezus,
SS-mani go wiedli na męki,
postavili ich oboje pod miedzą,
potem wzięli karabiny do ręki.

"Słuchaj, Jezu, słuchaj, Ryfka, Sie Juden,
za koronę cierniową, za te włosy rude,
za to, żeście nadzy, za to, żeśmy winni,
obojeście umrzeć powinni."

I ozwało się Alleluja w Galilei,
i oboje anieleli po kolei,
potem salwa rozległa się głucha...

"Słuchaj, dziewczeczko!... Ona nie słucha..."

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw IV

Zadanie I.

Przedstaw różne sposoby wyrażania miłości do ojczyzny w twórczości wybranych przez Ciebie pisarzy.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Czesława Miłosza *Zakłęcie*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Zakłęcie

Piękny jest ludzki rozum i niewyciężony.
Ani krata, ni drut, ni oddanie książek na przemiał,
Ani wyrok banicji nie mogą nic przeciw niemu.
On ustanawia w języku powszechne idee
I prowadzi nam rękę, więc piszemy z wielkiej litery
Prawda i Sprawiedliwość, a z małej kłamstwo i krzywda.
On ponad to, co jest, wynosi, co być powinno,
Nieprzyjaciel rozpaczy, przyjaciel nadziei.
On nie zna Żyda ni Greka, niewolnika ni pana,
W zarząd oddając nam wspólne gospodarstwo świata.
On z plugawego zgiełku dręczonych wyrazów
Ocala zdania surowe i jasne.
On mówi nam, że wszystko jest ciągle nowe pod słońcem,
Otwiera dłoń zakrzepłą tego, co już było
Piękna i bardzo młoda jest Filo-Sofija

I sprzymierzona z nią poezja w służbie Dobrego.
Natura ledwo wczoraj święciła ich narodziny,
Wieść o tym górach przyniosły jednorożec i echo.
Sławna będzie ich przyjaźń, ich czas nie ma granic.
Ich wrogowie wydali siebie na zniszczenie.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw V

Zadanie I.

Samotność i jej wpływ na postępowanie bohaterów. W rozważaniach odwołaj się do doświadczeń wybranych bohaterów literackich.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Wisławy Szymborskiej *W przytułku*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

W przytułku

Jabłońska, tej to dobrze, ze wszystkim się godzi,
a jeszcze niby księżna między nami chodzi.
Jeszcze wiąże chusteczki i kręci fryzury
że trzech synów ma w niebie, to nuż wyjrzy który.

„Gdyby wojnę przeżyli to bym tu nie była.
Na zimę do jednego, latem do drugiego.”
Tak sobie wymyśliła.
Taka pewna tego.

I jeszcze kiwa nad nami tą głową,
i pyta o te nasze niezabite dzieci, bo ją,
„to by na święta zaprosił ten trzeci”.

Pewnie by ją jeszcze zajechał złocistą karocą
zaprzężoną, a jakże, w białe gołębice,
żeby wszyscy widzieli
i nie zapomnieli.

Aż się czasem uśmieje sama panna Mania,
panna Mania do pielęgnowania,
litość nad nami na stałym etacie
z prawem do wczasów i wolnej niedzieli.

KO NKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw VI

Zadanie I.

Zaprezentuj motyw ojca występujący w wybranych przez Ciebie tekstach kultury.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Wisławy Szymborskiej *Tortury*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Tortury

Nic się nie zmieniło.
Ciało jest bolesne,
jeść musi i oddychać powietrzem, i spać,
ma cienką skórę, a tuż pod nią krew,
ma spory zasób zębów i paznokci,
kości jego łamliwe, stawy rozciągliwe.
W torturach jest to wszystko brane pod uwagę.

Nic się nie zmieniło.
Ciało drży, jak drżało
przed założeniem Rzymu i po jego założeniu,
w dwudziestym wieku przed i po Chrystusie,
tortury są, jak były, zmaląła tylko ziemia
i cokolwiek się dzieje, to tak jak za ścianą.

Nic się nie zmieniło.
Przybyło tylko ludzi,
obok starych przewinien zjawily się nowe,
rzeczywiste, wmówione, chwilowe i żadne,
ale krzyk, jakim ciało za nie odpowiada,
był, jest i będzie krzykiem niewinności,
podług odwiecznej skali i rejestru.

Nic się nie zmieniło.
Chyba tylko maniery, ceremonie, tańce.
Ruch rąk osłaniających głowę
pozostał jednak ten sam.
Ciało się wije, szarpie i wrywa,
ścięte z nóg pada, podkurcza kolana,
sinieje, puchnie, ślini się i broczy.

Nic się nie zmieniło.
Poza biegiem rzek,
linią lasów, wybrzeży, pustyń i lodowców.
Wśród tych pejzaży duszyczka się snuje,
znika, powraca, zbliża się, oddala,
sama dla siebie obca, nieuchwytna,
raz pewna, raz niepewna swojego istnienia,
podczas gdy ciało jest i jest i jest
i nie ma się gdzie podziać.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw VII

Zadanie I.

Gdzie jest miejsce dla ciebie w tym wieku zamętu, książko mądra, spokojna... (Czesław Miłosz). Które z utworów literackich mają szansę ocalenia w świecie zdominowanym przez media? Uzasadnij wybór.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Wisławy Szymborskiej *Może to wszystko*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Może to wszystko

Może to wszystko
dzieje się w laboratorium?
Pod jedną lampą w dzień
i miliardami w nocy?

Może jesteśmy pokolenia próbne?
Przesypywani z naczynia w naczynie,
potrzęsani w retortach,
obserwowani czymś więcej niż okiem.
każdy z osobna
brany na koniec w szczypczyki?

Może inaczej:
zadnych interwencji?
Zmiany zachodzą same
zgodnie z planem?
Igła wykresu rysuje pomału
przewidziane zygzaki?

Może jak dotąd nic w nas ciekawego?
Monitory kontrolne włączane są rzadko?
Tylko gdy wojna i to raczej duża.
niektóre wzloty ponad grudkę Ziemi,
czy pokażne wędrówki z punktu A do B?

Może przeciwnie:
gustują tam wyłącznie w epizodach?
Oto mała dziewczynka na wielkim ekranie
przyszywa sobie guzik do rękawa.

Czujniki pogwizdują,
personel się zbiega.
Ach cóż to za istotka
z bijącym w środku serduszkiem!
Jaka wdzięczna powaga
w przewlekaniu nitki!
Ktoś woła w uniesieniu:
Zawiadomić Szefa,
niech przyjdzie i sam popatrzy!

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw VIII

Zadanie I.

Przedstaw różne obrazy i znaczenia *domu* w wybranych tekstach literackich.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Czesława Miłosza *Do leszczyny*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Do leszczyny

Nie poznajesz mnie, ale to ja, ten sam,
Który wycinał na łuki twoje brunatne pręty,
Takie proste i śmigłe w biegnięciu do słońca.
Rozrosłaś się, ogromny twój cień, hodujesz pędy nowe.
Szkoda, że tamtym chłopcem już nie jestem.
Chyba kij sobie bym wyciął, bo widzisz, chodzę o lasce.

Kochałem twoją korę, brązową z białym nalotem,
Koloru najzupełniej leszczynowego.
Radują mnie te, co przetrwały, dęby i jesiony,
Ale ty ucieszyłaś mnie najbardziej,
Jak zawsze czarodziejska, z perłami twoich orzechów,
Z pokoleniami wiewiórek, które w tobie tańczyły.

Jest coś z heraklitejskiej zadumy, kiedy tutaj stoję,
Pamiętający siebie minionego
I życie, jakie było, a też jakie być mogło.
Nic nie trwa, ale trwa wszystko: ogromna stałość.
I próbuję w niej umieścić moje przeznaczenie,
Którego, tak naprawdę, przyjąć nie chciałem.
Byłem szczęśliwy z moim łukiem, skradając się brzegiem baśni.
Co stało się ze mną później, zasługuje na wzruszenie ramion
I jest tylko biografią, to znaczy zmyśleniem.

POST SCRIPTUM

Biografia, czyli zmyślenie albo wielki sen.
Obłoki ułożone warstwami na skrawku nieba między jasnością
brzóz.
Żółte i rdzawe winnice pod wieczór.
Na krótko byłem sługą i wędrowcem.
Odpuszczony, wracam drogą niebyłą.

Szetejnie - Napa Valley, jesień 1997

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw IX

Zadanie I.

To nie autor, lecz czytelnik nadaje lekturze jakieś znaczenie, otwiera przestrzenie (G. Leszczyński).
Skomentuj słowa współczesnego krytyka, przywołując lektury szkolne i książki czytane z własnego wyboru.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Czesława Miłosza *Przepraszam*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Przepraszam

Przepraszam, wielebni teologowie, za ton nielicujący
z fioletem waszej togi.

Miotam się i przewracam w łożu mojego stylu,
szukając kiedy będzie mi wygodnie, ani za
świętobliwie, ani zanadto świecko.

Musi być miejsce środkowe, między abstrakcją
i dziecinnieniem, żeby można było rozmawiać
poważnie o rzeczach naprawdę poważnych.

Katolickie dogmaty są jakby o parę centymetrów za
wysoko, wspinamy się na palce i wtedy przez
mgnienie wydaje się nam, że widzimy.

Ale tajemnica Trójcy świętej, tajemnica Grzechu
Pierworodnego i tajemnica Odkupienia
są opancerzone przeciw rozumowi.

Który na próżno próbuje dowiedzieć się o dziejach
Boga przed stworzeniem świata, i o tym, kiedy w
Jego Królestwie dokonał się rozłam na dobro i zło.

I co z tego mogą zrozumieć biało ubrane dziewczynki
przystępujące do pierwszej komunii?

Choć i dla siwych teologów to trochę za dużo,
więc zamykają księgę powołując się na
niewystarczalność ludzkiego języka.
Nie jest to jednak dostateczny powód, żeby
szczebiotać o słodkim dzieciątku Jezus na sianku.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw X

Zadanie I.

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że twórców, którzy dają ludziom chwilę radości, powinno się cenić wyżej niż tych, którzy każą im płakać? Swój pogląd uzasadnij, odwołując się do wybranych tekstów literackich i dzieł filmowych.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Adama Asnyka *Jedni i drudzy*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Jedni i drudzy

Są jedni, którzy wiecznie za czymś gonią,
Za jakąś marą szczęścia nadpowietrzną,
W próżnej gonitwie siły swoje trwonią,
Lecz żyją walką serdeczną.

I całą kolej złudzeń i zawodów
Przechodzą razem z rozkoszą i trwogą,
I wszystkie kwiaty zrywają z ogrodów,
I depczą pod swoją nogą.

Są inni, którzy płyną bez oporu
Na fali życia unoszeni w ciemność,
Niby spokojni i zimni z pozoru,
Bo widzą walki daremność.

Zrzekli się cierpień i szczęścia się zrzekli,
Zgadując zdradę w każdym losu darze,
Przed swoim sercem jednak nie uciekli,
I własne serce ich karze!

Gdy się spotkają gdzie w ostatniej chwili
Jedni i drudzy przy otwartym grobie,
Żałują, czemu inaczej nie żyli.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XI

Zadanie I.

Wybór jako nieodzowny element życia człowieka. Przedstaw bohaterów, którzy musieli podjąć trudne decyzje.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Krzysztofa Kamila Baczyńskiego *O Wolność*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

O Wolność

Przebudziły się w nas zwierzęta
i duchy mleczne się budzą.
W dzień podobni jesteśmy złym ludziom,
w noc zwierzętom płonącym w cierpieniu,
to znów bestiom krzyczącym w rui,
to znów cierniom w swych oczach człowieczych:
rozdzielonym, niespokojnym i czułym
ciała ciężą jak twarde rzeczy.
A na niebie chmur bitwa łagodna,
a na ziemi chrzęst kości i stali.
Jakichśmy warg otchłanie całowali,
że ssą nas w grób złe i głodne?
Jak przemierzyć ten lęku obszar,
od bojowisk odedrzeć nieboskłon?
Ludzie źli, ziemia dzika – coraz młodsza
dziecko niedobre, co zabija troską.
Rozerwały się miłości jak korzenie.
Nachmurzone stoją burze – drżąc.
Tylko jeszcze tchem, co idzie z ziemi,
wbiliśmy na oślep harpun rąk,
porwani przez wyjący mroków pożar
jak zwierzęta, co za kratą śnią,
których pragnień żaden czas nie zmoże.

20 V 1943 r.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XII

Zadanie I.

Mądrzeję razem z moimi bohaterami – uczyć się życia, czytając. Zaprezentuj takie teksty literackie, które powiedziałyby Ci o świecie coś ważnego.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Józefa Barana *Ballada telefoniczna*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Ballada telefoniczna

w tej rozległej przestrzeni
co nas łączy i dzieli
jesteś tak mała
że mieścisz się w uchu
jestem tak mały
że mieszczę się w twym uchu

między nami wielka woda
po dnie której biegniemy do siebie
co tchu
po nitce
do kłębka słuchawki
z dwu przeciwnych stron

przez wspólne okno
cisną się obłoki
i długo jeszcze widzę twój głos
wibrujący kręgami
w przestrzeniach nieba
choć telefon
ten wąż kusiciel
dawno już zwinął się w kłębek
i skamieniał

Sztokholm, czerwiec 1998

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XIII

Zadanie I.

Każdy człowiek przeżywa chwile refleksji nad sensem życia. Zaprezentuj te dzieła literackie i filmowe, które napełniły cię optymizmem, wiarą w człowieka i w wartość jego działania.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Józefa Barana *Niezadługo*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Niezadługo

niezadługo
bezinteresowność
będzie podejrzana
może grozić jej nawet więzienie
za demoralizujący wpływ na
kapitalistyczne otoczenie

niezadługo
Chrystus zostanie skazany zaocznie
na powtórne ukrzyżowanie

a poezję
skażą na banicję
za destrukcyjne odwracanie uwagi
wydelikacanie wrażliwości
i rozbudzanie pięknymi metaforami
niezdrowych
fantazji
nie mających pokrycia
w czekach
ani tym podobnych
papierach wartościowych

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XIV

Zadanie I.

Przedstaw wybranych bohaterów literackich i filmowych, którzy doświadczyli okrucieństw II wojny i próbują odbudować świat wartości.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Józefa Barana *Ballada o arenie cyrkowej*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Ballada o arenie cyrkowej

na koniec – rozwiązano teatr
więc cała w sztucznych ogniach teraz
kręci się arena cyrkowa
naszych czasów metafora

nic tu na pewno wszystko na niby
małpa jest cyrku idolem
karzeł podkreca szatańską korbkę
arena toczy się kołem

niczym piłeczki w palcach zonglerów
duszycki nasze wirują wkoło
życie przestało być sztuką
i stało się sztuczką cyrkową

dwie siostry syjamskie: prawda kłamstwo
wbiegają w zwinnych podskokach
nikt nie odróżni jednej od drugiej
są w jednakowych trykotach

Bóg gdyby nawet w krzaku ognistym
pojawił się między nami
mówilibyśmy że to magik
kolejną sztuczką nas mami

lecz dokąd można w cyrku żyć
pytamy stojąc na głowie
słyszemy drwiący błazna śmiech
i to jedyna odpowiedź

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XV

Zadanie I.

Szczęście i nieszczęście człowieka jest po większej części jego własnym dziełem. Rozważ tę myśl, odwołując się do wybranych tekstów kultury,

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Józefa Barana *Wyścig*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Wyścig

teraz głupota
utysiąckrotnia się
z prędkością światła

pędzi coraz szybszymi autami
przez kolorowe autostrady ekranów
biegle włada wszystkimi językami
rozsiewa się na czołówkach
doniesień prasowych
zapaściła korzenie nawet
na najwyższej górze mądrości

w odróżnieniu od mądrości
w lot pojmowalna
w odróżnieniu od mądrości
na ustach i oczach świata
z twarzą roześmianą od ucha do ucha
rajskimi perspektywami

na jej olimpiadach
szaleją wypełnione stadiony
a ja wciąż daję się wyprzedzać
kolejnym szczęśliwcom
którzy nie wierzą
gdy ich zapewniam
że w wyścigu głupoty
mogę być ostatni

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XVI

Zadanie I.

Twórcza i destrukcyjna rola miłości w życiu człowieka. Omów zagadnienie, odnosząc się do wybranych utworów.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Józefa Barana *Spóźnione wyznanie*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Spóźnione wyznanie

spotkali się po latach
na środku ulicy
i nie mogą się sobie nadziwić
że oboje tacy siwi
niczym przebierańcy udający prawdziwych
w commedia dell arte*

ona przygłucha i on nie dosłyszcy
mówi że daremnie przewędrował pół świata
jej zaś pozostało to miasto
przez wszystkie lata

„nawet nie wiesz jak cię kochałam”
krzyczy mu do ucha na całą ulicę
„omal z miłości nie oszalałam
lecz trzymałam wszystko w tajemnicy”

oglądają się za nimi ludzie
jak wręczają sobie słów zeschniętych bukiet
w których przez chwilę ożyło przedwiośnie
sprzed pięćdziesięciu wiosen

***commedia dell'arte** [kommedia dell'arte] – ludowa komedia o inspirowanym tekście i ustalonych sytuacjach, z typowymi powtarzającymi się we wszystkich widowiskach postaciami (arlekin, kolombina i in.), powstała we Włoszech w XVI w., rozpowszechniona w wielu krajach Europy.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XVII

Zadanie I.

Dziecko jako bohater literacki. Omów różne przykłady z wybranych utworów.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Adama Ziemiańskiego *Zbieg okoliczności łagodzących*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Zbieg okoliczności łagodzących

Szliśmy do siebie ty i ja
A drogi wciąż mroczne były
Lecz znalazł się ktoś
I pomógł się nam spotkać
Wśród zielonej naszej równiny
Wyszliśmy piękni dla siebie
I tacy zadziwieni
Nasze serca gorące
Bić równo zaczęły
Jakby same tylko były na Ziemi

A przecież mogłem być
Przed twoją erą

Zbiegliśmy razem ty i ja
Z gór ośnieżonych w ciepłą dolinę
Kto tak dobry był
I pomógł się nam spotkać
W tej oszalałej gęstwinie?

Wyszliśmy nadzy dla siebie
Z nocy na światło dzienne
Nasze zegarki ślepe
Chodzić nagle zaczęły
O jednej i tej samej godzinie

A przecież mogłem być
Przed twoją erą
A przecież mogłaś być
Przed moją erą

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XVIII

Zadanie I.

Młodość jako czynnik mający zdecydowany wpływ na postawy i zachowania bohaterów. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów kultury.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Adama Zagajewskiego *List od czytelnika*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

List od czytelnika

Za dużo o śmierci,
o cieniach.
Napisz o życiu,
o zwykłym dniu,
o pragnieniu ładu.

Dzwonek szkolny
może być wzorem
umiarkowania,
nawet erudycji.

Za dużo śmierci,
zbyt wiele
czarnego olśnienia.

Zobacz, narody stłoczone
na ciasnych stadionach
śpiewają hymny nienawiści.

Za dużo muzyki
za mało zgody, spokoju,
rozumu.

Napisz o chwilach, kiedy kładki przyjaźni
zdają się trwalsze
niż rozpacz.

Napisz o miłości,
o długich wieczorach,
o poranku,
o drzewach,
o nieskończonej cierpliwości
światła.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XIX

Zadanie I.

Dzieło literackie a jego adaptacja filmowa. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Adama Asnyka *Ja Ciebie kocham*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Ja Ciebie kocham

Ja ciebie kocham! Ach te słowa
Tak dziwnie w moim sercu brzmią.
Miałaby wrócić wiosna nowa?
I zbudzić kwiaty co w nim śpią?
Miałbym w miłości cud uwierzyć,
Jak Łazarz z grobu mego wstać?
Młodzieńczy, dawny kształt odświeżyć,
Z rąk twoich nowe życie brać?

Ja ciebie kocham? Czyż być może?
Czyż mnie nie zwodzi złudzeń moc?
Ach nie! bo jasną widzę zorzę
I pierzchającą widzę noc!
I wszystko we mnie inne, świeże,
Zwątpienia w sercu stopniał lód,
I znowu pragnę – kocham – wierzę –
Wierzę w miłości wieczny cud!

Ja ciebie kocham! Świat się zmienia,
Zakwita szczęściem od tych słów,
I tak jak w pierwszych dniach stworzenia
Przybiera ślubną szatę znów!
A dusza skrzydła znów dostaje,
Już jej nie ściga ziemski żal –
I w elizejskie leci gaje –
I tonie pośród światła fal!

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XX

Zadanie I.

Literatura i sztuka w służbie tolerancji. Omów problem na przykładzie wybranych tekstów kultury.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Leopolda Staffa *Willa samotna*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Willa samotna

Cień, co na miłość naszą padł wieczną żalobą,
Był dawno w mym przeczuciu. Pomnisz: siedłem z tobą
Wzdłuż muru, zza którego słodko się wychyla
Tonąca wśród jaśminów i róż biała willa,
Tchnąca marzeniem ciszy i woni głębokiej.
Na srebrnym niebie gasły różowe obłoki,
Błękitny zmierzch zapadał i byliśmy smutni.
Stanęliśmy w zadumie u krat starej wrótki,
Patrząc w tajemne mrokiem ogrodu głębiny,
Stworzone, zda się, aby wśród nich snuć godziny
Szczęścia w niezamąconej i jasnej miłości.
Wszystko zdało się czekać żądnych ciszy gości,
Tu nam, ściganym trwogą, zdawała się schrona.
Ogród tchnął upojeniem. Tęsknotą wiedziona
Dłoń ma bezwiednie pchnęła wrota i... opadła.
Wrota zamknięte były. I twarz ci poblądła,
Bo i ty może wtedy odgadłaś to samo:
Że obalony posąg Hermesa, co plamą
Na murawie wśród zmierzchu białął jak płat śniegu,
Był jak poseł miłości pogodnej, co w biegu,
Chcąc wrota nam otworzyć, runął jak kwiat ścięty,
U bramy zostawiwszy nas szczęścia - zamkniętej.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXI

Zadanie I.

Krainy szczęścia na kartach utworów literackich. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Tadeusza Różewicza *Moje usta*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Moje usta

Kończy się ten dzień
Kończy się kolacją
Czyszczeniem zębów
Pocałunkiem
Ułożeniem rzeczy

Więc to był jeden dzień
z tych najcenniejszych dni
które nigdy nie wracają

Co mnie spotkało

Przeszedł minął
Od rana do nocy
Podobny do zeszłego

Dniu mój
Jedyny
Co ja zrobiłem
Co ja zrobiłem
A może tak trzeba
Wychodzić rano
Po południu wracać
Powtarzać kilka ruchów
Układać wiele rzeczy

Dniu mój
Brylancie najpiękniejszy na świecie
Domie złoty
Błękitny wielorybie
Łączę wyrazy szacunku

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXII

Zadanie I.

Zderzenie świata młodych ze światem starych. Omów problem, odwołując się do wybranych tekstów kultury.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Tadeusza Różewicza *Ludzie ludzie*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Ludzie ludzie

Co było ukryte
Jest odkryte

Dajemy przedstawienie
Dla dorosłych i dzieci
Żołnierzy studentów
Gospodyń domowych
Dokoła stoją ludzie
Przyglądają się mówią
Śmieją się kiwają głowami

Ty przyprawiłeś sobie
Rogi kły i pazury
Ja język długi i ostry
Ty bijesz się w piersi
Połykasz noże
Rwiesz łańcuchy
Łamiesz moje serce

Stajemy na głowach
Chodzimy na rękach
Kobieta i mężczyzna
W jednej osobie

Ludzie ludzie
Cuda w tej budzie
W tej naszej budzie

Ludzie ludzie
Zlitujcie się
Rzućcie kruszynkę miłości

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXIII

Zadanie I.

Reżyser teatralny – twórca czy odtwórca? Rozważ problem, odwołując się do realizacji scenicznych wybranych tekstów dramatycznych.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Tadeusza Różewicza *Kasztan*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Kasztan

Najsmutniej jest wyjechać
z domu jesiennym rankiem
gdy nic nie wróży rychłego powrotu

Kasztan przed domem zasadzony
przez ojca rośnie w naszych oczach

matka jest mała
i można ją nosić na rękach

na półce stoją słoiki
w których konfitury
jak boginie ze słodkimi ustami
zachowały smak
wiecznej młodości

wojsko w rogu szuflady już
do końca świata będzie ołowiane

a Bóg wszechmocny który mieszał
gorycz do słodczy
wisi na ścianie bezradny
i źle namalowany

Dzieciństwo jest jak zatarte oblicze
na złotej monecie która dźwięczy
czysto.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXIV

Zadanie I.

Jak żyć? Zaprezentuj literackie wskazówki na udane życie, odwołując się do wybranych tekstów literackich.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Tadeusza Różewicza *Ocalony*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Ocalony

Mam dwadzieścia cztery lata
ocalałem
prowadzony na rzeź.

To są nazwy puste i jednoznaczne:
człowiek i zwierzę
miłość i nienawiść
wróg i przyjaciel
ciemność i światło.

Człowieka tak się zabija jak zwierzę
widziałem:
furgony porąbanych ludzi
którzy nie zostaną zbawieni.

Pojęcia są tylko wyrazami:
cnota i występki
prawda i kłamstwo
piękno i brzydota
męstwo i tchórzostwo.

Jednako waży cnota i występki
widziałem:
człowieka który był jeden
występny i cnotliwy.

Szukam nauczyciela i mistrza
niech przywróci mi wzrok słuch i mowę
niech jeszcze raz nazwie rzeczy i pojęcia
niech oddzieli światło od ciemności.

Mam dwadzieścia cztery lata
Ocalałem
prowadzony na rzeź.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXV

Zadanie I.

Motyw nauczyciela i uczenia w literaturze. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów kultury.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Leopolda Staff *Curriculum vitae*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Curriculum vitae*

Dzieciństwa mego blady, niezaradny kwiat
Osłaniały pieścące, cieplarniane cienie.
Nieśmiałe i lękliwe było me spojrzenie
I stawiając krok cudzych czepiałem się szat.

Młodość ma pierwsze skrzydła swe wysłała w świat,
Kiedy nad wiosnę milsze zdały się jesienie.
Więc kochałem milczenie, wspomnienie, westchnienie
I plotłem chmurom wieńce z swych kwietniowych lat.

Dopiero od posągów, od drzew i od trawy,
Z którymi żyłem długo wśród dalekich dróg,
Nauczyłem się prostej, pogodnej postawy.

I kiedym, stary smutku dom zburzywszy w gruzy,
Uczył z siebie jeno wschodom słońca próg,
Rozumie mnie me serce i kochają Muzy.

***curriculum vitae** [wym. kurikulum wite] – skrót wyrazów: curriculum vitae, przejęty z języka angielskiego, oznaczający rodzaj schematycznego życiorysu, wymaganego przy zatrudnieniu.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXVI

Zadanie I.

Samotność – wybór czy konieczność? Omów problem, odwołując się do wybranych tekstów kultury.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Adama Asnyka *Nie-bajka*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Nie-bajka

Spadł z drzewa topoli pączek
I płynie z potoku piana,
Na nim sieć osnuł pajączek,
Czyha na muszkę schwytaną.

Próżno się z więzów wrywa
I targa sprężyste nici;
Gdy się wysunie w półzywa,
Pająk w objęcia ją chwyci.

Z wolna ją dusi i gnębi,
Zanim śmiertelny cios zada,
A pączek płynie ku głębi,
Gdzie nurt potoku w dół spada.

I wkrótce po muszki klęsce,
Gdy się już więcej nie broni,
Z ofiarą razem zwycięzcę
Wir wodny pogrążył w toni.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXVII

Zadanie I.

Przyjaźń ważnym motywem w literaturze. Zaprezentuj go, odwołując się do wybranych tekstów.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Bolesława Leśmiana *Dusza w niebiosach*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Dusza w niebiosach

Przybyła dusza na klęczkach do nieba w bożą obczyznę,
Nie chciała patrzeć na gwiazdy i na wieczności pierwszozną.

Nie chciała ulec weselu, ni nowym jaśnieć obliczem,
Ani wspominać nikogo, ani zapomnieć o niczem.

I rozpuściła warkocze i pomyślała w błękicie,
Że w niekochanych objęciach przemarnowała swe życie,

Bez zdrady i bez oporu, starannie kryjąc swą ranę,
Pieściła usta nielube i oczy niemiłowane.

I trwała dla nich bezwolna, i kwitła dla nich bezdusznna
I przeżywała je – losem i była losom posłusznna.

A że nie kochała tak tkliwie, a nie kochała tak czule,
Że nikt w jej jasnym uśmiechu nie trafił myślą na bóle.

Lecz teraz nagle pojęła, że wobec Boga i nieba
Już nic nie wolno ukrywać i nic ukrywać nie trzeba.

Śmierć w niej obnaża pośpiesznie prawdę tak długo tajoną,
Tą prawdą skrzą się źrzenice, tą prawdą błyska się łono!

I dusza lękiem spłoneła, że wkrótce po jej pogrzebie
Przyjdzie w ślad za nią kochanek, aby odnaleźć ja w niebie.

Wyciągnie ku niej ramiona, ziemskiej wyzbyte rozpaczy,
I zajrzy w oczy i dawne jej niekochanie zobaczy.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXVIII

Zadanie I.

Być albo mieć to alternatywa, przed którą staje każdy człowiek. Odwołując się do różnych tekstów kultury, zaprezentuj bohaterów, którzy dokonali wyboru.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Bolesława Leśmiana *Trupięgi*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Trupięgi

Kiedy nędzarz umiera, a śmierć swoje proso
Sypie mu na przynętę, by w trumnę szedł boso,
Rodzina z swej ofiarnej rozpaczy korzysta,
By go obuć na wieczność, bo zbyt jest ciernista –
I grosz trwoniąc ostatni dla nóg niedołęgi,
Zdobywa buty z łyka, tak zwane trupięgi.
A gdy już go wystroi w te zbytki żebracze,
Wówczas dopiero widzi, że nędzarz – i płacze!

Ja – poeta, co z nędzy chciałem się wymigać,
Aby śpiewać bez troski i wieczność rozstrzygać,
Gdy mnie w noc okradziono, drwię z ziemskiej mitręgi,
Bo wiem, że tam – w zaświatach mam swoje trupięgi!
Dar kochanki czy wrogów chytra zapomoga? –
Wszystko jedno! W trupięgach pobiegnę do Boga!
I będę się chętnie przechadzał w zaświecie,
Właśnie tam i z powrotem po obłoków grzbiecie,
I raz jeszcze – i nieraz – do trzeciego razu,
Nie szczędząc oczom Boga moich stóp pokazu!
A jeśli Bóg, cudaczną urażony pychą,
Wzgardzi mną, jak nicością, obutą zbyt lichą,
Ja – gniewny, nim się duch mój z prochem utożsamia,
Będę tupał na Niego tymi trupięgami!

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXIX

Zadanie I.

Zaprezentuj utwór literacki, który dostarczył Ci najwięcej przeżyć i pobudził do refleksji nad ważnymi dla Ciebie problemami.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Jarosława Iwaszkiewicza *Do żony*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Do żony

Strudzony pięknem, którem co dzień łowił
W rozwarte chciwie uszy i źrenice,
Gdy umrę, nie płacz. Usnę syty życia,
Które jest wielkie, trudne i burzliwe.
Bóstwo, co ogniem przez me członki biegło,
Odleci wyżej albo się rozwieje;
Serce bijące tak żywo – zastygnie,
A głos umarłą stanie się literą.
Wtedy pomyślisz sobie, że zbyt drobne
Zostają po mnie ułamki wyrazów.
Lecz wiedz, że nieraz godziny zachwytu
Słowo dławiły mi w piersi za ciasnej.
Świat był zbyt piękny, abym tylko tobie
Oddał me wiersze. O najukochańsza,
W nieogarnione patrzyłem przestrzenie,
Nieogarnione brały mnie uczucia.
Lecz gdy tu ludzie, tam gwiazdy na niebie
Serce me wiecznym pręży kołowrotem –
Ty trwałaś wierna jak woda, niezmienna,
Jedyna w świecie, która mnie kochałaś.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXX

Zadanie I.

Moje przygody człowieka myślącego – odkrycia i fascynacje literackie, teatralne, filmowe.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Adama Ziemiańskiego *Jak na dłoni*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Jak na dłoni

Na dłoni twej od chłodu poblądłej
Gdzie linia młodości mieszka z linią życia
Jesień zostawia swoje pierwsze ślady
Nie ma przed nami nic do ukrycia

A my jak przed laty – po niebie idziemy
Tańczą dla nas liście na karuzeli
Liście mają jesienne linie papilarne
Jak chusty Weroniki – zmęczone są latem

Na dłoni która nagle taka blada
Jakby z niej uszła cała życia siła
Usiadł przelotny motyl listopada
O! Popatrz! – jaki śmieszny - miła

Jak na dłoni widać że zima przed nami
Więc grzejemy nasze dłonie w jesiennym ognisku
Już szepczą wszystkie drzewa w lesie
Że wilczyca niesie jagnię zimy w pysku

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXXI

Zadanie I.

Etos* rycerski wczoraj i dziś. Omów zagadnienie na przykładach wybranych tekstów kultury.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Zbigniewa Herberta *Napis*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Napis

Patrzysz na moje ręce
są słabe – mówisz – jak kwiaty

patrzysz na moje usta
za małe by wyrzec: świat

– kołyszmy się lepiej na łodydze chwil
pijmy wiatr
i patrzmy jak zachodzą nam oczy
woń wędnienia jest najpiękniejsza
a kształt ruin znieczula

we mnie jest płomień który myśli
i wiatr na pożar i na żagle

ręce mam niecierpliwe
mogę
głowę przyjaciela
ulepić z powietrza

powtarzam wiersz który chciałbym
przetłumaczyć na sanskryt**
lub piramidę:

gdy wyschnie źródło gwiazd
będziemy świecić nocom

gdy skamienieje wiatr
będziemy wzruszać powietrze

***etos** – obyczaje, normy, wartości, wzory postępowania składające się na styl życia i charakter danej grupy ludzi, określające jej odrębność.

****sanskryt** – język staroindyjski, klasyczny język Indii i hinduizmu, występujący od około 1500 r. p.n.e.; jako język tekstów religijnych i naukowych oraz literatury pięknej przetrwał w Indiach do dziś

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXXII

Zadanie I.

Rodzice – dzieci. Odwieczny konflikt pokoleń. Omów problem, odwołując się do wybranych tekstów kultury.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Zbigniewa Herberta *Domysły na temat Barabasz*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Domysły na temat Barabasz*

Co stało się z Barabaszem? Pytałem nikt nie wie
Spuszczony z łańcucha wyszedł na białą ulicę
mógł skręcić w prawo iść naprzód skręcić w lewo
zakręcić się w kółko zapaść radośnie jak kogut
On Imperator własnych rąk i głowy
On Wielkorządca własnego oddechu

Pytam bo w pewien sposób brałem udział w sprawie
Zwabiony tłumem przed pałacem Piłata krzychałem
tak jak inni uwolnij Barabasz Barabasz
Wołali wszyscy gdybym ja jeden milczał
stałoby się dokładnie tak jak się stać miało

A Barabasz być może wrócił do swej bandy
W górach zabija szybko rabuje rzetelnie
Albo założył warsztat garncarski
I ręce skalane zbrodnią
czyści w glinie stworzenia
Jest nosiwodą poganiaczem mułów lichwiarzem
właścicielem statków – na jednym z nich żeglował Paweł do Koryntian
lub – czego nie można wykluczyć –
stał się cenionym szpiclem na żoździe Rzymian

Patrzcie i podziwiajcie zawrotną grę losu
o możliwości potencje o uśmiechy fortuny

A Nazareńczyk
został sam
bez alternatywy
ze stromą
ścieżką
krwi

***Barabasz** - więzień oskarżony o zabójstwo dokonane w czasie rozruchów, być może na tle politycznym, przedstawiony wraz z Jezusem Chrystusem przez Poncjusza Piłata ludowi Jerozolimy do zwyczajowego ułaskawienia z okazji święta Paschy. Tłum, mimo oporu Piłata, z namowy starszyny żydowskiej obdarzył go wolnością, żądając jednocześnie ukrzyżowania Jezusa.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXXIII

Zadanie I.

Bohaterowie literaccy w poszukiwaniu celu i sensu życia. Omów temat na podstawie wybranych utworów literackich.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Małgorzaty Hillar *My z drugiej połowy XX wieku*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

My z drugiej połowy XX wieku

My z drugiej połowy XX wieku
rozbijający atomy
zdobywcy księżycy
wstydzimy się
miękkich gestów
czułych spojrzeń
ciepłych uśmiechów

Kiedy cierpimy
wykrzywiamy lekceważąco wargi

Kiedy przychodzi miłość
wzruszamy pogardliwie ramionami

Silni cyniczni
z ironicznie zmrużonymi oczami

Dopiero późną nocą
przy szczelnie zasłoniętych oknach
gryziemy z bólu ręce
umieramy z miłości

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXXIV

Zadanie I.

Literackie portrety zakochanych. Przedstaw ich kreacje na wybranych przykładach.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Anny Kamieńskiej *Małżeństwo*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Małżeństwo

Że tak im było dane
zestarzeć się jak świątkom przy drodze
tak samo spróchniali
tak samo
poorani mrozem i zawieją

Że tak im dozwolono
iść serce w serce
biodro w biodro
zmarszczka w zmarszczkę

Że tak im darowano
istnieć w sobie podwójnie
i milczeć wzajemnie

Że tak im dopuszczono
by nawet w sen wchodzili razem
on ją obejmował na poduszce
by o kamień snu nie zraniła stopy

Że tak ich wysłuchano
aby to on
czerwone jabłko niósł jej do szpitala
i ukląkł w jej ostatniej łzie

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXXV

Zadanie I.

W jaki sposób literatura może wzbogacić widzenie świata przez człowieka? Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Adama Zagajewskiego *Spróbuj opiewać okaleczony świat*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Spróbuj opiewać okaleczony świat

Spróbuj opiewać okaleczony świat.
Pamiętaj o długich dniach czerwca
i o poziomkach, kroplach wina rosé.*
O pokrzywach, które metodycznie zarastały
opuszczone domostwa wygnanych.
Musisz opiewać okaleczony świat.
Patrzyłeś na eleganckie jachty i okręty;
jeden z nich miał przed sobą długą podróż,
na inny czekała tylko słona nicość.
Widziałeś uchodźców, którzy szli donikąd,
słyszałeś oprawców, którzy radośnie śpiewali.
Powinieneś opiewać okaleczony świat.
Pamiętaj o chwilach, kiedy byliście razem
w białym pokoju i firanka poruszyła się.
Wróć myślą do koncertu, kiedy wybuchła muzyka.
Jesienią zbierałeś żołądź w parku
a liście wirowały nad bliznami ziemi.
Opiewaj okaleczony świat
i szare piórko, zgubione przez drozda,
i delikatne światło, które błądzi i znika
i powraca.

*wina rosé – wina różowe

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXXVI

Zadanie I.

Bunt i niezgoda na rzeczywistość. Omów temat, odwołując się do wybranych postaci i różnych tekstów kultury.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Jerzego Harasimowicza *Żony poetów*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Żony poetów

Żony poetów to te co mają
Jakby jeszcze jednego świętego na głowie
Który jednak nic gratis z nieba nie dostaje
A na widok szynki robi oczy krowie

Żony poetów wyganiają spod łóżka kurzu myszkę
W balii Pegaza* myją ryżową szczotką
Księgę poety jak ministrant za nim noszą
Resztką ze stołu poety dzielą się z kotką

Żony poetów to są amazonki* spod Pegaza znaku
Co walczą dla poety o atrament i cukier i papier
Żony poetów są między obłokiem a podłóg myciem
Ich rajski chleb jest piołunu obsypany makiem

One mają w sobie coś z ptaka i leśnej wróżki
Ich świata melon zielony daleko rośnie od ludzkich dróg
Od ludzi mają widły plotek które dziobią ich nóżki
Od poetów serca czerwony głóg

* **Pegaz** – w mitologii greckiej: skrzydlaty koń Zeusa (od uderzenia jego kopyta miało wytrysnąć źródło Hipokrene, którego woda dawała natchnienie poetom).

** **amazonka** – w mitologii greckiej: członkini kobiecego społeczeństwa wojowniczek znad Morza Czarnego.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXXVII

Zadanie I.

Jak w sytuacjach próby zachowują się bohaterowie znanych Ci utworów literackich? Przedstaw temat na wybranych przykładach.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Bułata Okudźawy *Modlitwa*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Modlitwa

Dopóki ziemia kręci się, dopóki jest tak czy siak
Panie ofiaruj każdemu z nas, czego mu w życiu brak
Mędrca obdaruj głową, tchórzowi dać konia chciej
Sypnij grosza szczęściarzom... i mnie w opiece swej miej

Dopóki ziemia obraca się, O Panie nasz, na Twój znak
Tym, którzy pragną władzy, niech władza ta pójdzie w smak
Daj szczodrobliwym odetchnąć, niech raz zapłacą mniej
Daj Kainowi skrucę... i mnie w opiece swej miej

Ja wiem, że Ty wszystko możesz, ja wierzę w Twą moc i gest
Jak wierzy zabity żołnierz, że w siódmym niebie jest
Jak zmysł każdy chłonie z wiarą, Twój ledwo słyszalny głos
Jak wszyscy wierzymy w Ciebie, nie wiedząc, co niesie los

Panie zielonooki, mój Boże, Jedyny, spraw –
Dopóki na ziemia toczy się, zdumiona obrotem spraw
Dopóki nam czasu i prochu wciąż jeszcze wystarcza jej –
Daj każdemu po trochu... i mnie w opiece swej miej

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXXVIII

Zadanie I.

Wizerunek Boga w literaturze. Przedstaw temat na wybranych przykładach.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Stanisława Barańczaka *Braki, odrzuty, produkty zastępcze*. W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Braki, odrzuty, produkty zastępcze

Więc to już zawsze tak, już zawsze zamiast
gwiazdy pierwszej świetności dorsz drugiej świeżości,
więc zawsze ziemia sztucznym miodem, rozwodnionym
mlekiem będzie płynęła, a w księdze przeznaczeń,
odbitej na papierze piątej klasy, zawsze
gdzieś w środku będzie brakować arkusza?

Więc to już zawsze, tak, jak zawsze. Zamiast
ostatecznej jasności i pierwszej jakości
przed oczami wciąż będą paczące się drzwi
z obłuzowaną klamką, a nie rajske wrota.
Objadając się śpiesznie przy chwiejnym stoliku
przecenionym bigosem, jakże tu wyszeptać:

„Więc to już”. Zawsze tak. Już zawsze zamiast
wołać: „Chcę żyć jak człowiek”, szukać dziury w całym
niebie, jakie ci dano – będziesz żył jak człowiek,
czyli: patrząc przez palce, przymykając oczy.
Dziury w niebie nie będzie, gdy zaczniesz tak żyć.
I przyciasna korona z głowy ci nie spadnie.

Więc to już nigdy? Tak, już nigdy. Zamiast
pro wizorki, tandety, trzeciej kategorii
nie nastanie świat świetny, świetlisty i świeży.
Bo skąd zresztą wiadomo, że ten świat gdziekolwiek
jaśniej, skoro nigdy nikt nie odpowiada
za ukryte usterki. Ani na wołanie.

KONKURS POLONISTYCZNY 2009/10
zawody III stopnia (część II – ustna)
Zestaw XXXIX

Zadanie I.

Przemiana wewnętrzna bohatera jako motyw literacki. Przedstaw go, odwołując się do wybranych przykładów.

Zadanie II.

Zinterpretuj utwór Anny Kamieńskiej *Skąd przychodzą umarli do snów ludzi?* W swojej wypowiedzi zwróć uwagę na różne elementy struktury utworu, np. podmiot liryczny, sytuację liryczną, środki stylistyczne, rodzaj liryki itd.

Skąd przychodzą umarli do snów ludzi?

Skąd przychodzą umarli do snów ludzi?
Rozsuwają ściany czasu,
Zjawiają się prawdziwi i czuli.
Pytają się z ogromnym zdumieniem:
Nie boicie się nas?

Gdzie przebywają wówczas, gdy nikt ich nie wspomina?
Gdy twarze ich zaczynają blaknąć
I myśl nasza nie tak łatwo przywołuje
Postać ich schyloną?
Którędy wiedzie droga umarłych do snów ludzi?
Z grobów znowu wyciągają ku nam ich ręce
Rzeczywiste i żywe.
Pragną naszych objęć i uścisków,
Jakby w nich ożywali na nowo.
I poprzez oczy nasze omglone snem
Szukają gwiazdy –
Tej jednej, która była gwiazdą ich życia.

Ostygło powietrze po ich oddechu,
Odebrzmiała fala głosu,
Ciało oddaje się ziemi solą, żelazem i wapnem.
Lecz żyją dłużej pod sennymi powiekami bliskich.
Stąd sięgają znowu do spraw życia,
Do drzwi, które tylekroć mijali,

Do stołówznaczonych odciskami ich dłoni,
Do strzępów mowy, do obrazów
Które osadzają się w pamięci ludzkiej długo,
Jak muł skalny w głębokim dnie oceanu.